

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-7>

УДК 336.7

Андрущак Євгенія Михайлівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, грошового обігу та кредиту,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6691-9747>

Герасименко Аліна Валеріївна

здобувач наукового ступеня доктора філософії,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6942-7211>

Yevheniya Andrushchak, Alina Herasymenko

Ivan Franko National University of Lviv

**ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ
ПІДПРИЄМСТВ ДЕРЖАВНИМИ БАНКАМИ УКРАЇНИ****PECULIARITIES OF LENDING TO INDUSTRIAL ENTERPRISES
BY STATE-OWNED BANKS OF UKRAINE**

Анотація. Метою дослідження є розкриття особливостей кредитування промислових підприємств державними банками в Україні. Розглянуто основні показники кредитної діяльності державних банків у період до початку повномасштабного вторгнення та у період воєнного стану. Проаналізовано стан кредитування промислових підприємств державними банками, в тому числі в розрізі промислових галузей. Висвітлено три ключові питання стосовно промислового кредитування державними банками в Україні, а саме: роль державних банків у забезпеченні додаткової фінансової складової розвитку промислових підприємств; якість промислових кредитів, наданих державними банками; участь державних банків у розвитку місцевої, регіональної промисловості. Стисло розглянуто ступінь залученості та роль державних банків у фінансуванні «зелених» та екологічно-відповідальних проектів промислових підприємств.

Ключові слова: банки, державні банки, промислові підприємства, промисловий сектор, кредит, промислове кредитування, банківське кредитування промислових підприємств, «зелені» кредити, реальний сектор, російсько-українська війна.

Summary. In bank-centric economies, the issue of financial support for industrial development is largely dependent on state-owned banks, which follow the goals of the state's industrial strategy. State-owned banks in Ukraine hold leading positions in bank ratings both in terms of assets and loan portfolio. Given the challenges of today, nationalized systemically important banks are joining the permanent banks with state participation, which shapes the specifics of state-owned banks' activities in the market of banking products and services. The macroeconomic consequences of the armed aggression have necessitated the government to take decisive measures to form a unified model of positioning of state-owned banks for the period of martial law, which, among other things, is to provide financial support to industrial enterprises affected by the hostilities, enterprises of critical industrial sectors, industrial enterprises for import substitution, etc. This state of affairs determines the relevance of disclosing the peculiarities of bank lending to industrial enterprises by state-owned banks in Ukraine in the period before the full-scale invasion and after the onset of war. The aim of the study is to reveal the peculiarities of lending to industrial enterprises by state-owned banks in Ukraine. The main indicators of the credit activity of state-owned banks in the period before the full-scale invasion and during martial law are considered. The state of lending to industrial enterprises by state-owned banks is analyzed, including in the context of industrial sectors. Three key issues related to industrial lending by state-owned banks in Ukraine are highlighted, namely: the role of state-owned banks in providing an additional financial component to the development of industrial enterprises; the quality of industrial loans provided by state-owned banks; and the participation of state-owned banks in the development of local and regional industry. The degree of involvement and the role of state-owned banks in financing "green" and environmentally responsible projects of industrial enterprises is briefly considered.

Keywords: banks, state-owned banks, industrial enterprises, industrial sector, credit, industrial lending, bank lending to industrial enterprises, "green" loans, real sector, russian-ukrainian war.

Постановка проблеми. В банкоцентричних економіках питання фінансового забезпечення індустріального розвитку в значній мірі залежить від державних банків, які слідує цілям промислової стратегії держави. Державні банки в Україні займають чільні позиції у рейтингах банків як за розміром активів, так і за обсягом кредитного портфеля. З урахуванням викликів сучасності, до постійно діючих банків із державною участю приєднуються націоналізовані системно-важливі банки, що формує специфіку діяльності державних банків на ринку банківських продуктів і послуг. Макроекономічні наслідки збройної агресії зумовили необхідність вжиття рішучих заходів з боку уряду з метою формування єдиної моделі позиціонування державних банків на період воєнного стану, яка, серед іншого, полягає у забезпеченні фінансової підтримки постраждалих внаслідок воєнних дій промислових підприємств, підприємств критично-важливих промислових галузей, промислових підприємств імпортозаміщення тощо. Такий стан речей зумовлює актуальність розкриття особливостей банківського кредитування промислових підприємств державними банками в Україні у період до повномасштабного вторгнення та з настанням війни з метою визначення ролі та місця державних банків у розвитку промисловості та оцінки перспектив їх участі у повоєнній відбудові промислового сектору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика діяльності державних банків, їх роль та місце в банківській системі країни перебуває в центрі уваги широкого кола науковців і практиків. Зокрема, В.В. Оніщенко [11], В.В. Огородник [10] розкрили особливості функціонування та розвитку банків з державною участю в Україні. Специфіку позиціонування державних банків на ринку банківських послуг висвітлено в працях О.О. Солодовніка, К.Р. Степаненко [17]. Роль державних банків у розвитку національної економіки, в тому числі реального сектору висвітлили А.О. Касич, О.О. Підкуйко, І.М. Коротенкова [7], А.О. Дробязко [4; 5], С.Б. Беспалий [4], О.О. Любич [5].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Віддаючи належне працям науковців, враховуючи стрімкий характер розвитку сучасних подій, потребують розкриття особливості кредитування промислових галузей державними банками з метою визначення ролі та значення державних банків у розвитку промислових підприємств, оцінки перспектив їх участі у забезпеченні фінансового каналу повоєнної відбудови промислового сектору економіки.

Мета статті полягає в розкритті особливостей кредитування промислових підприємств державними банками в Україні за останні роки та у воєнний час.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економіка України в цілому, та промислові підприємства, зокрема є об'єктами ворожих атак від початку повномасштабного вторгнення. Втрати активів бізнесу оцінюються на рівні \$11,4 млрд. Наголошується, що від початку війни пошкоджено або зруйновано щонайменше 426 великих й середніх приватних підприємств та держкомпаній, проте кількість зруйнованих підприємств може бути суттєво вищою, оскільки наразі немає інформації про об'єкти на тимчасово окупованих територіях [6].

Особлива роль у забезпеченні додаткового каналу фінансової підтримки для вітчизняних підприємств в у мовах сьогодення належить саме державним банкам. На сьогоднішній день, до топ-5 банків за розміром активів входять чотири державних банки та один банк з іноземним капіталом (таблиця 1).

Сукупна частка активів державних банків у активах банків за останні роки становила, в середньому, не менше, ніж 50% (рис. 1).

Державні банки в Україні є системно-важливими, а їх кредитна діяльність, в тому числі, кредитування промислових підприємств, є важливим чинником впливу на стан грошово-кредитної системи та, відповідно – макроекономічного середовища України.

Зведені показники кредитної діяльності державних банків у 2019–2022 рр. наведено в таблиці 2.

Таблиця 1 – Топ-5 банків України за обсягом активів, 2022–2023 рр.

№ п/п	Назва Банку	Власники істотної участі	Активи, млн грн станом на 01.01.2023	Активи, млн грн станом на 01.11.2023	Темп зростання, %
1	Приватбанк	Кабінет міністрів України	606 880,74	659 519,95	8,67
2	Ощадбанк	Кабінет міністрів України	230 007,31	261 206,01	13,56
3	Укрексімбанк	Кабінет міністрів України	132 080,99	139 062,51	5,29
4	Райффайзен Банк	Raiffeisen Bank International AG	126 366,41	130 519,01	3,29
5	Укргазбанк	Міністерство фінансів України	87 418,77	116 888,70	33,71

Джерело: сформовано на основі [1]

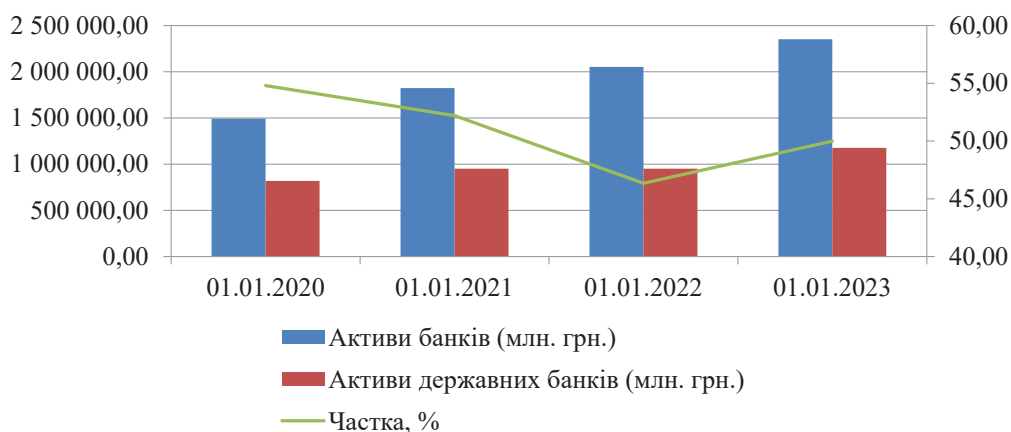

Рисунок 1 – Динаміка активів банків і державних банків, 2019–2022 рр.

Джерело: [9]

З даних таблиці 1 видно, що кредити державних банків займають суттєву частку в усіх кредитах банків (в середньому, за період аналізу – не менше 52%), хоча цей показник зазнавав суттєвих коливань: зокрема, після пандемії COVID-19, наслідки якої в Україні відобразились на макроекономічному середовищі дещо пізніше, ніж в

країнах Європи та США, він знизився до 46,92% у 2021 р., проте за підсумками першого року війни – збільшився до 53,74% у грудні 2022 р. Збільшення частки кредитів державних банків є результатом політики уряду (Розпорядження від 07 травня 2022 р. № 356-р Кабінету Міністрів України про затвердження Основних (стратегічних) напрямів

Таблиця 2 – Окремі показники кредитної діяльності державних банків, 2019–2022 рр.

Показник	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023
Всі кредити банків (млн грн)	1 097 594,60	1 049 579,47	1 149 566,66	1 133 562,78
Всі кредити державних банків (млн грн)	624 855,89	540 326,42	539 402,61	609 131,09
Частка, %	56,93	51,48	46,92	53,74
Непрацюючі кредити державних банків у питомій вазі усіх непрацюючих кредитів банків (%), з них:	63,52	57,41	47,08	53,05
непрацюючі кредити Приватбанку (%)	78,38	73,95	69,92	69,21
непрацюючі кредити державних банків, крім Приватбанку (%)	49,33	43,69	27,41	41,13
Кредити банків, надані нефінансовим корпораціям (млн грн), в т.ч.:	744 647,77	724 156,53	752 324,27	754 371,44
промислові кредити (млн грн), з них:	273 036,52	267 168,55	244 620,87	230 329,89
непрацюючі промислові кредити (%)	49,70	23,72	25,19	30,00
Частка промислових кредитів у кредитному портфелі нефінансових корпорацій, %	36,67	36,89	32,52	30,53
Кредити державних банків, надані клієнтам (млн грн), в т. ч. за структурою:	571 328,94	473 141,58	478 383,37	539 910,39
Промисловий сектор (%)	32,08	31,02	26,73	29,50
Аграрний сектор (%)	4,94	5,62	6,47	9,78
Сектор послуг (%)	10,78	12,75	14,56	15,03
Фізичні особи (%)	15,34	15,87	18,05	14,59
Кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, що управляються як окремий портфель (Приватбанк) (%)	36,86	34,73	34,18	31,10
В т.ч. резерви державних банків за кредитами (млн грн), з них:	354 345,11	258 785,44	211 186,74	241 421,81
резерв за кредитами та дебіторською заборгованістю за фінансовим лізингом, що управляються як окремий портфель (Приватбанк) (%)	66,39	68,06	81,84	73,03

Джерело: сформовано та обчислено на основі [9; 12–15]

діяльності банків державного сектору на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки), реалізації державних програм підтримки підприємств тощо. Зокрема, саме державні банки стали активними учасниками Державної програми «Доступні кредити 5-7-9%» (станом на 18.12.2023 р. за обсягом кредитування за даною програмою перші місця належать АТ КБ «Приватбанк» (50 195 млн грн) та АТ «Ощадбанк» (31 690 млн грн) [8].

Не зважаючи на значний обсяг і частку державного кредитування, є три ключові питання стосовно розвитку кредитування промисловості державними банками, а саме: 1) роль державних банків у забезпеченні додаткової фінансової складової розвитку промислових підприємств, яка вимірюється часткою кредитів, наданих державними банками у промислові галузі та часткою державних промислових кредитів у валовій доданій вартості промисловості; 2) якість промислових кредитів, яка вимірюється часткою непрацюючих промислових кредитів, наданих державними банками; 3) участь державних банків у розвитку місцевої та регіональної промисловості, яка оцінюється за станом кредитування мікро-, малого- та середнього промислового бізнесу.

Щодо першого питання, порівнюючи частки промислових кредитів у кредитному портфелі банків нефінансових корпорацій (в середньому, за період аналізу – 34,15%) та частки кредитів, наданих у промислові галузі у кредитному портфелі клієнтів державних банків (в середньому, за період аналізу – 29,83%, без урахування посекторальних даних за кредитами та дебіторською заборгованістю за фінансовим лізингом, що управляються як окремий портфель Приватбанку – далі по тексту «окремий портфель КП Приватбанку»), можна дійти висновку, що саме за державними банками закріпився статус лідерства промислового кредитування в Україні. Щодо частки про-

мислових кредитів, наданих державними банками у ВДВ промисловості слід зазначити, що за період аналізу її рівень, в середньому, склав 15,80% (без урахування даних за окремим КП Приватбанку), мав стійку тенденцію до зниження до першого року війни, після чого мало місце суттєве збільшення цього показника – з 10,13% за підсумками 2021 р. до 15,94% за підсумками 2022 р. Аналіз частки промислових кредитів, наданих державними банками у ВДВ промисловості містить таку проблему: наявність окремого КП Приватбанку, який включається до загального обсягу кредитування державними банками. Враховуючи те, що Приватбанк набув статусу державного з 18 грудня 2016 р., а окремий КП Приватбанку представляє собою пул непрацюючих кредитів, виданих до 19.12.2016 р., промислові кредити, які включено до цього портфеля, недоцільно вважати промисловими кредитами, наданими державним банком. Відповідно, слід акцентувати увагу саме на обсязі та частці промислового кредитування державних банків без урахування зазначеного окремого КП Приватбанку (рис. 2).

Щодо питання якості кредитування позичальників державними банками, слід зазначити, що частка непрацюючих кредитів (окрім Приватбанку, де рівень непрацюючих кредитів є критично високим внаслідок визнання непрацюючими кредитні операції за окремим КП Приватбанку) у загальному обсязі кредитів державних банків є високою. Не зважаючи на роботу, проведену по очищенню кредитних портфелів у 2021 р. (коли їх рівень знизився з 43,69% до 27,41%), внаслідок повномасштабної війни рівень непрацюючих кредитів за підсумками 2022 р. збільшився до 41,13% і станом на 01.12.2023 р. становить 40,32%.

Проте особливий науковий інтерес становить питання рівня непрацюючих промислових кредитів, наданих державними банками (таблиця 3).

Рисунок 2 – Частка кредитів державних банків, наданих у промисловість у ВДВ промислового сектору, 2019–2022 рр.

Джерело: [3; 9]

Таблиця 3 – Рівень непрацюючих кредитів, наданих державними банками за промисловими галузями* за період 2019–2023 рр., (%)

№ п/п	Галузь промисловості / Рік	2019	2020	2021	2022	10.2023
1	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів,	11,70	8,48	3,11	5,42	25,31
1.1	в т.ч. промислові кредити Приватбанку	27,53	0,59	0,07	27,08	0,00
2	Переробна промисловість	64,18	71,42	34,52	42,64	49,96
2.1	в т.ч. промислові кредити Приватбанку	34,51	29,40	9,04	13,40	7,89
3	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	7,77	9,18	1,65	33,99	33,24
3.1	в т.ч. промислові кредити Приватбанку	6,00	4,67	1,47	67,51	61,15
4	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	77,64	29,74	4,54	57,05	31,08
4.1	в т.ч. промислові кредити Приватбанку	86,64	16,74	4,08	14,11	2,52
5	Будівництво	75,07	87,36	70,04	88,64	82,96
5.1	в т.ч. промислові кредити Приватбанку	97,95	96,66	94,48	97,50	95,69

* обчислений як відношення непрацюючих кредитів до залишків коштів за кредитами відповідної галузі промисловості у %.

Джерело: обчислено на основі [9]

Дані таблиці 3 дають підстави зробити висновок, що найбільш ризиковими з точки зору погіршення якості кредитної операції є такі промислові галузі як будівництво (рівень непрацюючих кредитів, в середньому, за період аналізу – 80,82%) та переробна промисловість (рівень непрацюючих кредитів, в середньому, за період аналізу – 52,55%). Слід зауважити, що лівова частка непрацюючої кредитної заборгованості Приватбанку зумовлена критично високим рівнем непрацюючих кредитів, наданих у галузі будівництва (рівень непрацюючих кредитів, в середньому, за період аналізу – 96,45%).

Дані таблиці 3 дозволяють чітко прослідкувати формування непрацюючої кредитної заборгованості промислових підприємств за підсумками першого року повномасштабної війни, а саме: збільшення рівня непрацюючих кредитів станом на 01.11.2023 р., порівняно із 01.01.2022 р., наданих державними банками у галузі добувної про-

мисловості і розроблення кар'єрів – на 22,20 п.п., галузі переробної промисловості – на 15,44 п.п., галузі постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – на 31,59 п.п., галузі водопостачання, каналізації, поводження з відходами – на 26,54 п.п., галузі будівництва – на 12,92 п.п.

Важливим є розгляд структури непрацюючого кредитного промислового портфеля державних банків (рис. 3).

Дані на рис. 3 демонструють, що найбільші частки непрацюючих кредитів, наданих державними банками припадають на галузі переробної промисловості (в середньому, за період аналізу – 55%) та будівництва (в середньому, за період аналізу – 27%).

В цілому, станом на 01.11.2023 р., частка промислових кредитів, наданих державними банками в загальному обсязі кредитів, наданих державними банками суб'єктам господарювання склала 28,22%, з їх числа частка непрацюючих промис-

Рисунок 3 – Структура непрацюючих кредитів у промисловість, наданих державними банками (в середньому, 2019–2023 рр.), %

Джерело: обчислено на основі [9]

лових кредитів склала – 40,61%. Частка непрацюючих промислових кредитів, наданих державними банками у загальному обсязі непрацюючих кредитів, наданих державними банками суб'єктам господарювання склала – 19,54%.

Слід зауважити, що з 21 липня 2023 р. шляхом націоналізації перейшов у державну власність АТ «СЕНС БАНК» у зв'язку із його колишніми власниками – представниками країни-агресора. Член Ради НБУ В. Фурман зазначає, що «у майбутньому держава має продати цей банк» [2].

Станом на 01.11.2023 р. АТ «СЕНС БАНК» входить топ-банків десяти банків за розміром активів, займаючи сьоме місце в рейтингу (загальний обсяг активів – 80 706,81 млн грн) [9]. Обсяг промислового кредитного портфеля АТ «СЕНС БАНК» станом на 01.11.2023 р. складає 12 010,32 млн грн, при цьому частка непрацюючих кредитів у промисловість становить – 20,43% [9].

Компаративні дані щодо обсягів промислового кредитування банків за розподілом на групи (державні банки (включно з АТ «СЕНС БАНК»), банки із іноземним капіталом, приватні банки) станом на 01.11.2023 р. наведено на рис. 4.

Дані рис. 4 підтверджують лідерство державних банків у обсязі кредитування промислових підприємств, проте демонструють різке вищий рівень непрацюючих промислових кредитів (40,47%), порівняно із банками із іноземним капіталом (12,64%) та банків із приватним капіталом (22,39%).

Щодо питання ролі та значення державних банків у розвитку місцевої та регіональної промисловості, яку можна оцінити за станом кредитування мікро-, малого- та середнього промислового бізнесу, слід зазначити, що на сьогоднішній день державні банки пропонують широкий спектр кредитних продуктів і послуг для

мікро-, малого- та середнього бізнесу (ММСБ). Окремі спеціалізовані кредитні продукти і послуги державних банків для промислових підприємств ММСБ відсутні. Разом з тим, дані засвідчують, що левова частка кредитного портфеля державних банків належить саме великим позичальникам: зокрема, станом на 31.12.2022 р. АТ «Ощадбанк» надав кредити валовою балансовою вартістю 46 793,10 млн грн (43% загального кредитного портфеля) десятьом позичальникам, АТ «Укрексімбанк» надав кредити валовою балансовою вартістю 42 245,04 млн грн (40,78% загального кредитного портфеля) десятьом позичальникам, АБ «УКРГАЗБАНК» надав кредити та фінансову оренду валовою балансовою вартістю 25 183,77 млн грн (32,41% загального кредитного портфеля) десятьом найбільшим позичальникам/групам пов'язаних контрагентів банку. Дещо інший стан речей спостерігається в АТ КБ «Приватбанк»: станом на 31.12.2022 р., загальна сума кредитів, наданих найбільшим десятьом позичальникам (крім тих, які віднесено до окремого КП Приватбанку) склала 2 240 млн грн (3% загального кредитного портфеля без урахування окремого КП Приватбанку).

Важливим чинником активізації банківського кредитування промисловості місцевого, регіонального рівня, а також ММСБ є регіональний розподіл банків.

Так, станом на 01.10.2023 р. в Україні провадять діяльність 63 банки (з яких 5 банків із державним капіталом), загальна мережа структурних підрозділів яких складає 5 098 відділень (з яких 2 717 відділень або 53,3% загального обсягу – це структурні підрозділи державних банків).

Важливо акцентувати, що діяльність промислових підприємств є суттєвим джерелом негатив-

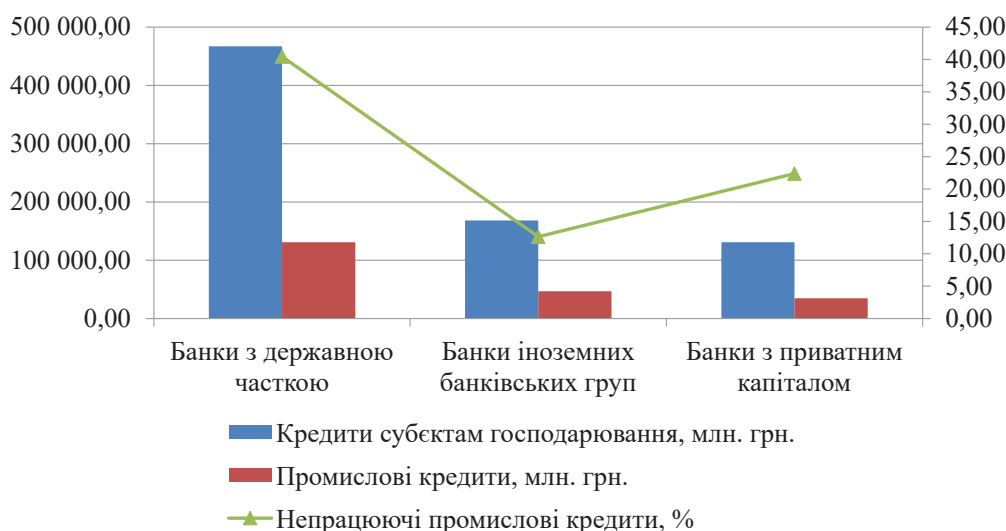

Рисунок 4 – Показники кредитування промислових підприємств банками в Україні станом на 01.11.2023 р.

Джерело: обчислено на основі [9]

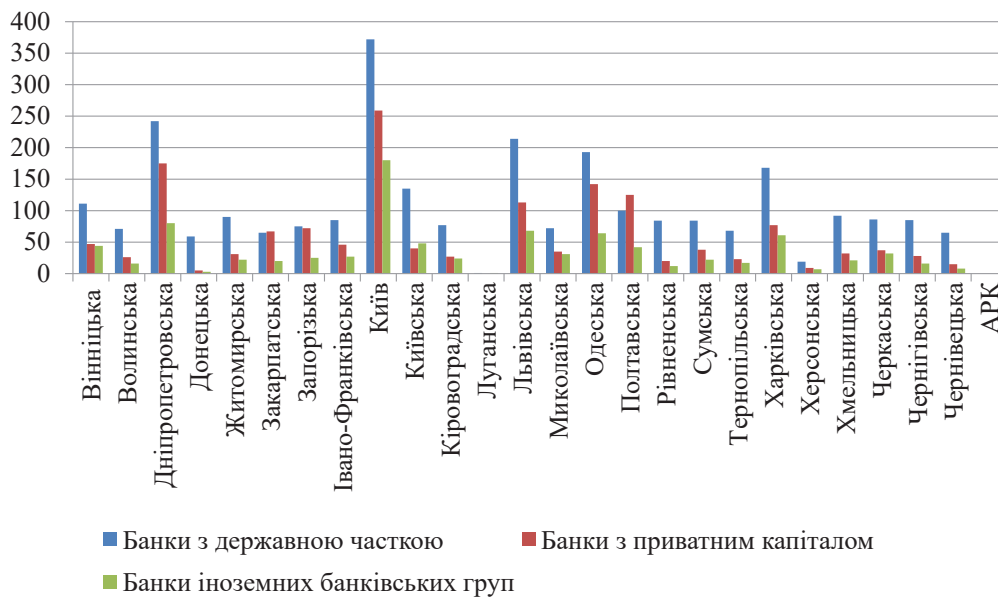

Рисунок 5 – Регіональний розподіл структурних підрозділів банків в Україні (станом на 01.10.2023 р.)

Джерело: сформовано на основі [9]

ного впливу на стан навколишнього середовища. З огляду на те, що стан зносу основних засобів і енергоємність промислового виробництва в Україні на високому рівні (промисловість споживає близько 32% енергії країни), а також враховуючи, що значна кількість промислових підприємств знищена або зазнала суттєвих пошкоджень внаслідок воєнних дій, не втрачає своєї актуальності проблематика «зеленого» кредитування промислових підприємств в Україні, в тому числі перспектив відбудови промислового сектора на засадах сталого розвитку.

Зазначимо, що окремі державні банки в Україні декларують себе як активні учасники «зеленого» кредитування. Зокрема, АБ «УКРГАЗБАНК» пропонує фінансування енергоефективних інвестицій малих та середніх підприємств (для ММСБ), фінансування інвестиційних еко-проектів (для корпоративного бізнесу), кредитування в рамках Проекту UNIDO «Впровадження стандарту систем енергоменеджменту в промисловості України» (для корпоративного бізнесу) тощо. Окрім цього, АБ «УКРГАЗБАНК» здійснює експертизу проектів на предмет екологічно-соціальної відповідності. Дані щодо стану реалізації зазначених програм, в тому числі в розрізі секторів національної економіки в Річному звіті АБ «УКРГАЗБАНК» за підсумками 2022 р. відсутні. АТ «Укррексімбанк» визначає фінансування проектів у сфері захисту навколишнього середовища та впровадження енергозберігаючих технологій як один із важливих напрямів діяльності. Дані щодо стану реалізації програм енергозбереження, в тому числі, в розрізі секторів національної економіки

в Річному звіті АТ «Укррексімбанк» за підсумками 2022 р. відсутні. АТ «Ощадбанк», на сьогоднішній день, зосереджує більшу увагу на «зеленому» кредитуванні в сегменті роздрібного бізнесу.

В загальному вигляді, аналіз особливостей кредитування промислових підприємств державними банками за останні роки вказує на відсутність єдиного бачення щодо ролі державних банків у розвитку місцевої, регіональної та національної промисловості та єдиної стратегії (концепції) такого розвитку. Більшість державних банків концентрує кредитні ресурси на фінансуванні великих позичальників, серед яких великі державні промислові підприємства, що є виправданим із міркувань економічної безпеки країни. На сьогоднішній день, державні банки об'єднують зусилля з метою забезпечення виконання розпорядження уряду щодо головних пріоритетів (але не виключно) фінансування, а саме: суб'єктів підприємницької діяльності, які постраждали внаслідок війни; підприємств аграрного сектору економіки, в тому числі суміжних галузей, які забезпечують функціонування сільськогосподарських підприємств; підприємств (об'єктів) критичної інфраструктури; підприємств харчової промисловості; інфраструктурних проектів, направлених на відновлення/розвиток об'єктів соціальної, транспортної та критичної інфраструктури; релокацію підприємств, що знаходились в тих регіонах України/місцях проведення активних бойових дій під час воєнного стану тощо [16].

Висновки. Не зважаючи на очевидне лідерство державних банків у кредитуванні промислових підприємств за обсягом кредитування, частка непра-

цюючих промислових кредитів перебуває на дуже високому рівні (при частці 28,22% промислових кредитів у кредитному портфелі всіх суб'єктів господарювання, частка непрацюючих промислових кредитів – 40,61%). Такий стан речей з однієї сторони засвідчує низький рівень засвоєння промисловими підприємствами кредитно-інвестиційних ресурсів державних банків, а з іншої – проблеми в управлінні якістю промислового кредитування. Ситуація кредитування промислових підприємств державними банками ускладнюється погіршенням макроекономічного середовища внаслідок війни, що безпосередньо торкається діяльності усіх суб'єктів господарювання, а також роботою,

пов'язаною із очищенням активів націоналізованих банків. В той же час, з огляду на ресурсний потенціал державних банків та регіональний розподіл мережі державних банків, а також із міркувань економічної безпеки, вважаємо, що саме державні банки мають стати каталізатором розвитку промисловості на різних рівнях національної економіки як передумови повоєнної відбудови України. Перспективними напрямками досліджень є розвиток науково-методичних засад управління якістю промислового кредитування державними банками, підходів до врахування засад «зеленого» та «сталого» фінансування при кредитуванні промислових підприємств.

Список використаних джерел:

1. Активи і зобов'язання банків. URL: <https://minfin.com.ua/ua/banks/ranking/assets/2023/1/> (дата звернення: 05.01.2024).
2. Богданьок О., Матвіїшина Г. Що змінить націоналізація «Сенс банку» для громадян – роз'яснення члена Ради НБУ. 2023. URL: <https://susplne.media/534459-so-zminit-nacionalizacia-sens-banku-dla-gromadan-rozasnennaclena-radi-nbu/> (дата звернення: 05.01.2024).
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 04.01.2024).
4. Дробязко А.О., Безпалый С.Б. Роль банків за участю держави в капіталі у розвитку реального сектору економіки України. *Фінанси України*. 2018. № 11. С. 76–105. URL: finukr.org.ua/?page_id=775&lang=ru&aid=4566 (дата звернення: 08.01.2024).
5. Дробязко А.О., Любич О.О. Посилення ролі банків з участю держави в капіталі у забезпеченні розвитку реального сектору економіки України. *Фінанси України*. 2019. № 2. С. 27–43. DOI: <https://doi.org/10.33763/fpukr2019.02.043> (дата звернення: 08.01.2024).
6. Загальна сума збитків інфраструктурі України від війни перевищила \$150 мільярдів. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3743725-zagalna-suma-zbitkiv-infrastrukturi-ukraini-vid-vijni-perevisila-150-milardiv-kse.html> (дата звернення: 05.01.2024).
7. Касич А.О., Підкуйко О.О., Коротенкова І.М. Роль державних банків у розвитку національної економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 4. С. 35–40. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/4_2020/8.pdf (дата звернення: 08.01.2024).
8. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/> (дата звернення: 05.01.2024).
9. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/> (дата звернення: 04.01.2024).
10. Огородник В.В. Функціонування та розвиток банків з державною участю в Україні : автореф. дис. д-ра екон. наук : 08.00.08. Київ, 2019. 40 с.
11. Оніщенко В.В. Банки з державною участю в банківській системі України : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.08. Суми, 2012. 21 с.
12. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк». URL: <https://www.oschadbank.ua/> (дата звернення: 04.01.2024).
13. Офіційний сайт АБ «УКРГАЗБАНК». URL: <https://www.ukrgasbank.com/> (дата звернення: 04.01.2024).
14. Офіційний сайт АТ «Укресімбанк». URL: <https://www.eximb.com/> (дата звернення: 04.01.2024).
15. Офіційний сайт АТ КБ «Приватбанк». URL: <https://privatbank.ua/> (дата звернення: 04.01.2024).
16. Про схвалення основних (стратегічних) напрямів діяльності банків державного сектору на період воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки : Розпорядження КМУ від 7 травня 2022 р. № 356-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/356-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 08.01.2024).
17. Солодовнік О.О., Степаненко К.Р. Позиціонування державних банків на ринку банківських послуг України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. Вип. 27(2). С. 110–114. URL: https://www.researchgate.net/publication/346274380_Pozicionuvanna_derzavnih_bankiv_na_rinku_bankivskih_poslug_Positioning_of_state_banks_on_the_banking_services_market_of_Ukraine (дата звернення: 08.01.2024).

References:

1. Aktyvy i zoboviazannia bankiv [Assets and liabilities of banks]. Available at: <https://minfin.com.ua/ua/banks/ranking/assets/2023/1/> (in Ukrainian)
2. Bohdanok O., Matviishyna H. (2023) Shcho zminyt natsionalizatsiia "Sens banku" dlia hromadian – roziasnennia chlena Rady NBU [What will the nationalization of Sens Bank change for citizens – explanation by a member of the NBU Council]. Available at: <https://susplne.media/534459-so-zminit-nacionalizacia-sens-banku-dla-gromadan-rozasnennaclena-radi-nbu/> (in Ukrainian)
3. State Statistics Service of Ukraine. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Drobiazko A., Bezpalii S. (2018) Rol bankiv za uchastiu derzhavy v kapitali u rozvyt-ku realnoho sektoru ekonomiky Ukrainy [Role of Banks with State Equity in the Development of the Real Sector of the Ukrainian Economy].

Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine, no. 11, pp. 76–105. Available at: finukr.org.ua/?page_id=775&lang=ru&aid=4566 (in Ukrainian)

5. Drobiazko A., Liubich O. (2019) Posylennia roli bankiv z uchastiu derzhavy v kapitali u zabezpechenni rozvytku realnoho sektoru ekonomiky Ukrainy [Strengthening the role of banks with state participation in the capital in ensuring the development of the real sector of Ukraine's economy]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, no. 2, pp. 27–43. DOI: doi.org/10.33763/finukr2019.02.043 (in Ukrainian)

6. Zahalna suma zbytkiv infrastrukturi Ukrainy vid viiny perevyschyla \$150 miliardiv [The total amount of damage to Ukraine's infrastructure from the war exceeded \$150 billion] (2023). Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3743725-zagalna-suma-zbitkiv-infrastrukturi-ukraini-vid-vijni-perevisila-150-milardiv-kse.html> (in Ukrainian)

7. Kasych A., Pidkuiko O., Korotenkova I. (2020) Rol derzhavnykh bankiv u rozvytku natsionalnoi ekonomiky [The role of state-owned banks in the development of the national economy]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, no. 4, pp. 35–40. Available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/4_2020/8.pdf (in Ukrainian)

8. Ministry of Finance of Ukraine. Available at: <https://mof.gov.ua/>

9. National Bank of Ukraine. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/>

10. Ohorodnyk V. (2019) *Funktsionuvannia ta rozvytok bankiv z derzhavnoiu uchastiu v Ukraini* [Operation and development of banks with state participation in Ukraine]: PhD in Economics thesis: 08.00.08. Kyiv. (in Ukrainian)

11. Onishchenko V. (2012) *Banky z derzhavnoiu uchastiu v bankivskii systemi Ukrainy* [Banks with state participation in the banking system of Ukraine]: PhD in Economics thesis: 08.00.08. Sumy. (in Ukrainian)

12. Official website of JSC "Oschadbank". Available at: <https://www.oshadbank.ua/>

13. Official website of JSB "Ukrasbank". Available at: <https://www.ukrgasbank.com/>

14. Official website of JSC Ukreximbank. Available at: <https://www.eximb.com/>

15. Official website of JSC CB "Privatbank". Available at: <https://privatbank.ua/>

16. Pro skhvalennia osnovnykh (strategichnykh) napriamiv diialnosti bankiv derzhavnogo sektoru na period voiennoho stanu ta pisliavoiennoho vidnovlennia ekonomiky [On the approval of the main (strategic) activities of public sector banks for the period of martial law and post-war economic recovery]: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated May 7, 2022, No. 356-p. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/356-2022-%D1%80#Text> (in Ukrainian)

17. Solodovnik O., Stepanenko K. (2017) Pozytyiuvannia derzhavnykh bankiv na rynku bankivskykh posluh Ukrainy [Positioning of state-owned banks in the market of banking services of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University*, vol. 27(2), pp. 110–114. Available at: https://www.researchgate.net/publication/346274380_Pozicionuvanna_derzavnih_bankiv_na_rynku_bankivskih_poslug_Positioning_of_state_banks_on_the_banking_services_market_of_Ukraine (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 11.01.2024